

فرایندهای تشکیل کانیهای رسی در ماسه سنگهای سازند داهو (کامبرین پیشین)، در حوالی زرنند کرمان

حامد زند مقدم، اسدا... محبوبی، رضا موسوی حرمی، علی خرمدند

چکیده

بررسی کانیهای رسی ماسه سنگهای سازند داهو به سن کامبرین پیشین در دو برش گزونیه و داهونیه (الگو) واقع در شرق و جنوب شرق زرنند منجر به شناسایی دو گروه رسی ایلیت و کلریت شده است. ایلیت بیش از ۹۰ درصد از کل رسها را به خود اختصاص داده در صورتیکه کلریت از فراوانی بسیار کمی برخوردار است. کانیهای رسی موجود در ماسه سنگهای مورد مطالعه در سه دسته رسهای ماتریکسی، نفوذی و اتوزن قرار میگیرند. تشکیل ایلیت و کلریت اغلب در ارتباط با فرایندهای دیاژنتیکی میباشند که با افزایش عمق تدفین و درجه حرارت، کانیهای رسی اولیه مراحل دگرسانی در حضور فلدسپات پتاسیم به ایلیت تبدیل شدهاند. کلمات کلیدی: کانی رسی، سازند داهو، ایلیت، کلریت.

Mechanisms of clay minerals formation within the Dahu Formation (Late Cambrian) sandstones in Zarand, Kerman

Abstract

Clay minerals study within the Dahu Formation (Late Cambrian) sandstones at Gazueih and Dahueih (type section) sections east and southeast of Zarand, led to identification of two groups of clays as illite and chlorite. Illite and chlorite from 90% and 10% of clay minerals in these sandstones respectively. Clay minerals in studied sandstones present in three from as matrix, infiltrated and authigenic clay. Formation of illite and chlorite are mostly related to diagenetic processes that increase with the depth of burial and temperature as primary clay minerals are transformed to illite with presence of potassium feldspar.

Key word: Clay Mineral, Dahu Formation, Illite, Chlorite.

مقدمه

کانیهای رسی به گروهی از سیلیکاتهای آلومینوم آبدار با ساختمان لایه‌ای و ورقه‌ای اطلاق می‌شوند که اغلب از تجزیه سنگها وسایر کانیهای سیلیکاته حاصل می‌شوند (Tucker, 2001). از لحاظ اندازه، این کانیها قطری کمتر از ۴ میکرون و به طور متوسط کمتر از ۲ میکرون را شامل میشوند. ماسه سنگهای قرمز ارغوانی سازند داهو، در ناحیه مورد مطالعه به طور متوسط دارای ۳۰ درصد کانی رسی هستند. این سنگها که منشاء آنها اغلب به گرانیته آلکالی مرتبط با فاز کوهزایی پان آفریکن نسبت داده می‌شود (محبوبی و همکاران، ۱۳۸۶ الف)، در یک محیط رودخانه مناندی با بستر ماسه‌ای برجای گذاشته شده‌اند (محبوبی و همکاران، ۱۳۸۶ ب). از آنجایی که کانیهای رسی طی مکانیزمهای مختلف تشکیل می‌گردند و در تفسیر تاریخچه رسوبگذاری و پس از رسوبگذاری رسوبات سیلیسی آواری سازند داهو حائز اهمیت می‌باشند، لذا هدف از این تحقیق شناخت کانیهای رسی و تفسیر فرایندهای تشکیل آنها در ماسه‌سنگهای سازند داهو است. در این مطالعه بعد از بررسی پتروگرافی نمونه‌های ماسه سنگی که از دو برش گزونیه و داهونیه (الگو) واقع در ۵ کیلومتری شرق و ۲۰ کیلومتری جنوب شرق زرنند برداشت شده‌اند، ۵ نمونه که از رس بالایی برخوردار بوده انتخاب شده است که پس از آماده سازی، با میکروسکوپ الکترونی (SEM) و آنالیز EDX مورد مطالعه قرار گرفته‌اند.